

Referat från evenemang arrangerade av SPF Seniorerna Karlplan

16 januari. Månadsmöte. Nordkorea och kärnvapenproblemet

Till årets första månadsmöte hade föreningen inbjudit Henrik Salander, som bl.a. varit nedrustningsambassadör och haft en mångårig anställning vid UD. Han reflekterade och delgav oss sina personliga synpunkter kring den politiska situationen i Nordkorea och det kärnvapenproblem som vi nog alla upplever. Det var ett utmärkt föredrag med en bra allmän översikt och med flera utblickar mot utvecklingen i Nordkorea.

Henrik Salander ansåg inte att de senaste turerna i början av 2018 med samtal med Sydkorea och deltagande i Olympiaden skulle ses som ett töväder. Det är ett tillfälligt utspel. Han betraktar Nordkorea som det värsta diktaturlandet med en familjediktatur och nu oklar succession till nästa generation. Ledningen är nu helt fixerad vid kärnvapen som ett avskräckande hot mot USA. Kärnvapen står över allt annat och det är inget man diskuterar med andra länder. Man klarar blockader. Folket får stå ut och bära bördorna. Det finns observationer som pekar på en stor trafik in med förnödenheter från Kina, som vill se en stabilitet i området. Både USA och Kina torde vara oroliga för att Nordkorea ska kollapsa. Henrik Salander såg USA:s nuvarande agerande som märkligt. Vad vill man och vad kan man göra? Missilförsvaret är dyrt och svårt. Blockad till sjöss är också svårt.

Nordkorea är ett av 9 kärnvapenländer. De övriga är USA, England, Frankrike, Ryssland, Kina, Indien, Israel och Pakistan. Det finns två avtal om kärnvapen, provstoppsavtalet och icke-spridningsavtalet. Nordkorea bryter mot båda.

Det krävs en mycket avancerad teknologi för att tillverka kärnvapen. Nordkorea ser ut att på egen hand klara alla delar i denna process med både tillåtna och icke tillåtna vägar. Man köper delar, spionerar och smugglar. Man har också egen uranbrytning.

Henrik Salander har ett optimistiskt scenario om ett framtida enat Korea. Detta trodde han också för 15–20 år sedan. Hans förhoppning är fortfarande att man genom samtal når en lösning och att de amerikanska trupperna lämnar Sydkorea. Alternativet med en amerikansk inmarsch i Nordkorea sågs inte som troligt. Sydkorea och Söul skulle då dabbas direkt genom luftanfall från norr. Ett negativt scenario är också att något går fel, t.ex. misslyckade missiltester, kärnvapen på drift eller hungersnöd och flykt från Nordkorea.

Hans sammanfattning var att USA inte kommer att gå in i Nordkorea, som inte heller kommer att göra något mer än vad som nu pågår. Det finns dock en risk för misstag genom bristande dialog. De pågående provokationerna kan gå snett. USA:s retorik komplicerar och skapar osäkerhet, så Donald Trump måste inse att krisen inte kan lösas – bara hanteras, enligt Henrik Salander.

Anders Rickardsson

24 januari. Studiebesök. Konstakning i tunnelbanan

Vi var ett 30-tal personer som den 24 januari 2018 gick runt i Citybanans två stationer vid Centralen och Odenplan. Marie Andersson, konstvetare och guide, lotsade oss runt och berättade.

De två stationerna *Centralen* och *Odenplan* öppnade i juli 2017 och befinner sig 40 meter ned. De utgör stationer på den nya *Citybanan*, en sex kilometer lång tunnel mellan Tomtebodan och Stockholms södra. Vid Centralen ligger den under alla tunnelbanelinjer. Ett myller av gångar/rulltrappor/trappor/hissar för oss mellan de olika delarna. Stationen Odenplan ger ett enkelt byte till T-banan istället för den gamla, nu nedlagda, Karlbergs station.

Båda stationerna är rikligt utsmyckade med spännande konst. 14 konstnärer står för konsten. Det var ett medvetet val från ansvariga för bygget att ha flera konstnärer. Det ger stor variation och därigenom blir det lättare att orientera sig. För mig personligen var det tredelade konstverket av Peter Svedberg det mest minnesvärda. Det heter "Stad", "Träd" och "Äng". "Staden" är ett fotocollage från Stockholm en vinterdag. Det är gjort i glaslaminat, profilgjutna bucklade glaspaneler, glasprint och ledljuspaneler. Ett tidsdokument som man kan betrakta många gånger på sin väntan på nästa tåg! Karin Törnells "Andetag och Fotfäste" fastnade också starkt i mitt minne. "Andetag" är handmålade strån i lager mellan glasskivor som limmats ihop till stora glaspaneler, belysta bakifrån. Mitt i gången har sedan konstnären placerat skulpturen "Fotfäste" – en enorm, lugn kroppsform, som nog kan stressa av många pendlare.

Ett av de mer spektakulära verken är David Svenssons "Life line", som består av 32 linjer av ledbelysning. Hans fru låg på förlossningen när han fick den här idén. Inspirationen kommer från hans ofödde barns CTG-kurva som mäter hjärtfrekvensen, berättar Marie Andersson.

Nu har jag skrivit om tre av de fjorton konstnärerna. Alla andra förgyller också pendlarens vardag. Vill du veta mer så finns alla konstverken beskrivna på www.trafikverket.se/nara-dig/Stockholm/projekt-i-stockholms-lan/Citybanan/Citybanans-stationer/konsten-i-citybanan Går man ner på plattformarna, så finns också där beskrivningar av konstverken.

Inger Öhman

13 februari. Lyckad debut för musikfrågesporten

Det var en förväntansfull skara som samlades för att delta i den första musikfrågesporten i SPF Karlaplans regi. Initiativtagarna Eva Malmros och Jurgen Wahlberg ledde det hela, och de hade åstadkommit ett välkomponerat frågebatteri.

Det tävlades i lag, som vanligt. Man fick lyssna på en musikstump och sedan försöka besvara några frågor om musiken. Det var opera, operett, jazz, pop och folkmusik. Eva och Jurgen hade tänkt på sin publik, och den popmusik vi hörde – Tommy Steele, Beatles, Abba – kändes igen och väckte säkert många ungdomsminnen.

Man kunde få extrapoäng om några i laget kunde orden till en viss sång eller kunde ställa upp och dansa i takt till en låt. Ett lag utmärkte sig och kunde så gott som hela första versen till "Pomp and Circumstances". Kanske inte så underligt, för i laget fanns sångare i Oscars kyrkokör. De fick också extrapoäng för att de vågade gå upp och dansa till "Spelmansglädje", fast de trodde att det var hambo! De vann första pris.

Det bjöds på goda snittar med räkröra och kaffe och kaka. Ett glas vin fanns att köpa för den som så ville. Vi var överens om att fortsätta med att varva musikfrågesport med den vanliga frågesporten.

Birgitta Agazzi

15 februari. Studiebesök. Strindbergsmuseet – väl värt ett besök

Det blev trångt på det lilla nyrenoverade Strindbergsmuseet, när ett 30-tal SPF:are från Karlaplan mötte upp där en gråmulen dag i februari.

Men det gick att dela upp sig, så att hälften såg på en informativ film, och andra hälften kunde bese den del som utgör Strindbergs trerummare.

Det var hans sista bostad i Stockholm. Där bodde han från 1908 fram till sin död 1912. "Blå Tornet" kallas det märkligt nog, fast tornet inte alls är blått. Men det är kanske efter de blåmålade väggarna i trapphuset. Fast Strindberg kallade det själv också "Gröna Tornet", för att taket var grönt. Det är ett otroligt vackert jugendhus. På sin tid var huset tipptopp modernt med hiss, el och vattentoiletter – något som Strindberg var mycket stolt över. I hans våning saknas kök, men det gjorde inget för Falkners pensionat i huset försåg honom med mat.

I det spartanska sovrummet vittnar Bibeln på nattduksbordet om Strindbergs religiositet på äldre dagar. Under den här tiden skrev han också samhällskritiska debattartiklar och blev en "folkets författare". Vi såg den balkong där han tog emot folkets hyllningar både på sin 60-årsdag 1909 och på sin sista födelsedag 1912. Man hade också genomfört en nationalinsamling till ett "alternativt nobelpris", och fick in en summa som i dag motsvarar drygt 2 miljoner! Så mycket fick inte Selma Lagerlöf, som fick Nobelpriset 1909.

I matsalen står ett piano, för Strindberg musicerade gärna, särskilt med de s.k. Beethovengubbarna. Arbetsrummet visar vilken pedant han var. Pennorna ligger i minutiös ordning. Flitig var han in i det sista, även om han sörjde över att hans sista hustru, Harriet Bosse, hade övergivit honom och gift om sig. Han skrev bl.a. "Stora Landsvägen", och drev sin egen teater, Intima Teatern, vid Norra Bantorget.

År 1973 ombildades lägenheterna i huset till bostadsrätt. Vi kan vara tacksamma över att Stockholms stad då ansåg sig ha råd att ta över lägenheten och intilliggande utrymmen för att skapa detta fina museum över en av Sveriges största författare. Det är i dag en stiftelse med Stockholms stad, Strindbergssällskapet och Nordiska museet som stiftare. Väl värt ett besök!

Birgitta Agazzi

20 februari. Årsmöte samt "Jag ville dansa med lyckan."

Protokoll från årsmötet finns på vår hemsida. – Efter årsmötet följde liksom tidigare ett kulturellt och underhållande inslag. I år hade föreningen inbjudit skådespelaren Anna Bromée, som framförde sin föreställning "Jag vill dansa med lyckan", vilken kan beskrivas som en berättarkonsert om Edith Piaf.

Föreställningen hade premiär hösten 2015, alltså 100 år efter Piafs födelse. Så gammal blev Piaf dock inte. Hon dog redan hösten 1963, ännu inte 48 år fyllda.

Vi har nog alla fascinerats av denna franska sångerska med sin speciella röst. Vi fick avnjuta en fin föreställning med berättelsen om Piafs dramatiska liv, från gatan till de stora nattklubbarna. Anna Bromée varvade korta berättelser med fin och stämningsfull sång. Vi fick höra många av de kända melodierna. Några korta autentiska filmer bidrog också på ett bra sätt till berättelsen. Edith Piaf skrev själv flera av sina sångtexter. Anna Bromée var först med att få sjunga några unika Piaf-sånger på svenska. Några av dessa fick vi också lyssna till.

Vi fick också höra några anekdoter från Piafs liv. Hon fick sitt artistnamn *Piaf* från slangordet för 'sparv'. Hon uppträdde alltid klädd i svart, var alltid förälskad och hennes älskare förväntades klä sig i blå kostym, vilket hon bekostade. Det var en fin och känslös föreställning, som vi alla verkligen uppskattade. Vi fick lära oss lite mer om Edith Piaf och höra flera av hennes sånger fint framförda av Anna Bromée.

Anders Rickardsson

15 mars. Extravisning av konsten i Folksamhuset. Se referat från 2017

16 mars. Studiebesök. Hallwylska Palatset. "Bergman på modet. Kvinnoroller & kostymer i Bergmans filmer"

Vi SPF:are som nappade på att gå på Hallwylska i stället för den inställda visningen av Julius Hus kan vara glada över att vi tog chansen, för redan nu på söndag stängs utställningen om kläderna i Bergmans filmer.

Guiden Hanna, vackert klädd i fotsid dress från 1890-talet, visade oss runt i den intressanta utställningen. Vi fick se ett uppdukat julbord från "Fanny och Alexander", och kunde beundra de vackra kvinnodräkterna. Hanna påpekade att tyget i de strama svarta klänningarna som husorna bar faktiskt var dyrbarare än tygerna i de "fina" damernas klänningar.

Att Bergman brydde sig så mycket om kostymer var en överraskning för flera av oss. Alla kostymer måste provfilmas. Bara genom tjat på plats lyckades kostymören Marik Vos övertyga Bergman om att Ewa Fröling skulle få använda en röd morgonrock som inte provfilmats. Vos fick för övrigt en av de fyra Oscarsstatyetter som den filmen fick. Bergman var intresserad av färger, och bildade en färgklubb. För att bli medlem måste man visa upp intyg från Karolinska att man inte var färgblind!

Trots att Bergman var så noga med kostymerna hände det att hans kostymörer blev besvikna för deras kostymer inte alltid syntes så mycket. Bergman älskade ju närbilder. Rekordet var en otroligt vacker kreation som Gertrud Fridh bar i "Smultronstället". Den visades i bara 30 sekunder! För att blidka kostymörerna införde Bergman att det alltid skulle tas gruppfoton, där alla kostymer kom till sin rätt.

Bergman har själv blivit en modeikon med sina jackor och sin stickade mössa.

Birgitta Agazzi

20 mars. Månadsmöte. Nationalstadsparken – vår stora gröna lunga

Henrik Ekman – känd från "Mitt i naturen" och många andra naturprogram på SVT var vår talare på månadsmötet den 20 mars.

Henrik är såväl vetenskapsjournalist, som naturfotograf, filmare, författare och programledare. På vårt månadsmöte talade han om Nationalstadsparken – vår stora gröna lunga i centrala Stockholm.

Sedan århundranden har Djurgården, både den södra och den norra, liksom Hagabrunnsparken varit gamla kungliga parker. På norra Djurgården hade Karl IX sin fiskarstuga, känd också som "Fiskartorpet" och för sin ek, som nästan växer in i torpet. På den tiden fanns det mycket hjort – därav namnet Hjorthagen. Men det var inte bara jakt. Hagabrunnsparken blev Gustav III:s lustpark.

Nationalstadsparken sträcker sig genom tre kommuner, från Solna i norr till Lidingö och Stockholm med Fjäderholmarna i söder. I början av 1990-talet beslöts att de gamla kungliga parkerna skulle få ett mycket starkt skydd, och Nationalstadsparken är nu 23 år gammal.

Henrik berättade om det mycket rika djurlivet. Vi fick se många fantastiska bilder på alla de djur som finns där. Det var intressant att lära att det finns tätare med djur i detta parklandskap än på många håll i vårt vanliga landskap – där jord- och skogsbruk ofta hindrar en stor artrikedom. I Nationalstadsparken samsas djur och människor till bådas gagn. Djuren blir ofta orädda.

Så fick vi en bildkavalkad. Sånglärka, blåmes, bofink, stenknäck, mindre hackspett, skogsduva, ringduva, steglits, näktergal. Häger finns också – den kommer från Skansen. Det finns en app med fågelkvitter att ladda ner. Med dess hjälp kan man locka fram en partner till fågeln. Berguven som fanns i Husarviken döptes till Karl-Edvard. Det kom en hona också, som fick namnet Görel efter den dåvarande bitr. miljöministern. Uvparet fick några kullar.

Ekorrar, rävar, rådjur, mård finns också. Lite oroade sig Henrik att vildsvinen skulle komma in, men än så länge finns det inga.

Det största hotet mot parken ligger i den starka utbyggnaden av Stockholm. Nu är Norra länken färdig. Så stora blev inte ingreppen i Bellevueparken, men ett avgastorn från tunnelsystemet står där. Norra Djurgårdsstaden tätt inpå parken blev intensivt bebyggd. Det var med sorg som Henrik visade bilder på en månghundraårig ek som fälldes där, liksom på "radioeken" som inte heller fick vara kvar. Henrik slutade med en bild från sin terrass på Gärdet: Där stack nosen på en söt råtta fram mellan planteringarna.

Inger Öhman

17 april. Månadsmöte. "I huvudet på en gammal hövding."

Inbjuden talare till vårt månadsmöte den 17 april var f.d. generaltulldirektören, rikspolischefen och landshövdingen **Björn Eriksson**, som är en för oss alla välkänd person med stort engagemang i flera aktuella samhällsfrågor. Björn syns ofta i medierna och är då tydlig med sina synpunkter. En aktuell fråga är kring konstanter som betalningsmedel, där Sverige enligt Björn är på väg mot ett farligt läge med hänsyn till säkerhetsaspekterna.

Vi var ca 90 medlemmar som fick lyssna till ett mycket trevligt och kåserande föredrag från hans tid som tjänsteman i staten. Björn Eriksson började sin karriär som utbildad redovisningsekonom i Finansdepartementet, där Gunnar Sträng då var ansvarig minister. Han hade flera anekdoter från sina föredragningar för ministern och hur han nog inte alltid hade räknat helt rätt på oppositionens förslag i sina underlag inför Gunnar Strängs debatter i riksdagen. Björn fick en tydlig markering från chefen, men han fick också ett indirekt erkännande och Gunnar Sträng tog sitt ansvar. Debatterna var ofta heta, men efteråt hade man gemytlig samvaro mellan regering och opposition.

Efter tiden i Finansdepartementet blev Björn i mitten av 1980-talet utnämnd till generaltulldirektör för Tullverket. Han kom dit med stora ambitioner och var tidigt inbjuden till ett möte med de fackliga företrädarna. Mottagande blev inte riktigt det han hoppats på och en lärdom i detta och andra uniformsyrken var att först gå ut i verkligheten och studera verksamheten. Detta blev också en viktig erfarenhet som rikspolischef.

I mitten av 1990-talet blev Björn Eriksson landshövding i Östergötland. Detta såg Björn som sitt favoritjobb. En vanlig fråga var: Vad gör egentligen en landshövding? Det är en stor mängd uppgifter som hamnar hos landshövdingen. Alla vill prata med landshövdingen, men ingen ville läsa några rapporter från honom. Knepet blev då att låtsas hemligstämpla rapporter, och då blev de lästa! Björn såg sin arbetssituation förändrad från stupröret till hängrännan, dvs. från att ha varit bra på några få uppgifter måste han nu veta lite om mycket. Han skrev till statsministern om den stora mängden arbetsuppgifter och förklarade att nu väljer jag själv mina arbetsuppgifter. Han fick aldrig något svar.

Tillsammans med sin hustru arrangerade Björn operett- och teaterföreställningar på Linköpings slott. Björn hade en viktig roll i dessa föreställningar med allt det praktiska och inledande ståuppföreställningar. Vid ett tillfälle fick han ett samtal från stats- och justitieministrarna. Han svarade då, uppfylld av den senaste föreställningen: "Jag är Zeus!" Ministrarna undrade om de ringt rätt nummer. Detta ordnade naturligtvis upp sig och Björn Eriksson fick ett nytt uppdrag av regeringen. Han skulle utreda de många rymningarna från fängelserna.

Det var ett mycket underhållande och uppskattat föredrag.

Anders Rickardsson

19 april. Studiebesök. Stockholmsoperan.

Det är alltid lika roligt att gå på studiebesök med en kunnig och entusiastisk guide. Det fick vi SPF:are uppleva en vacker aprildag på Kungliga Operan, och guiden var **Roy Sandgren**. Vi blev förvånade att höra att han funnits i huset i 45 år. Förklaringen var att han börjat i baletten som 15-åring.

Operahuset ritat av **Axel Anderberg** invigdes 1898. Det ersatte Gustav III:s operahus från 1782, som nu blivit föråldrat. Brandfarligt var det också med sina levande ljus, så nu skulle allt bli elektrifierat. Det funkade så där till en början. När alla ljuskronor tändes, gick många proppar, vilket medförde att ett och annat maskineri gick i stå. På sin tid var det dock världens modernaste operahus. Dåvarande kungen, Oscar II, var inte lika operaintresserad som Gustav III. De ansvariga för den nya operan fick honom välvilligare stämd genom att låta honom synas på alla möjliga sätt med porträtt, monogram och genom att kalla huset "oskarianskt".

Vi fick först se *Guldfågeln*. Roy berättade att den rektangulära formen med dörrar placerade i ändarna var viktig, för där skulle man förr i världen efter förebild från Paris-operan visa upp sig genom att spatsera i mittgången med beundrande åskådare på sidorna. Från början var det bara herrar som vistades där, och de visade upp sina älskarinnor! Fruarna fick vackert stå utanför och kika in genom fönstren.

Vi fick också se *den kungliga entrén*. Den byggdes för att de kungliga skulle anlända utan att behöva blandas med vanligt folk. Senare insåg dock de kungliga att det var bra att visa upp sig och började därför använda den vanliga entrén. Nu är den kungliga entrén en nödutgång, vilket måste vara världens vackraste nödutgång med sina milda gröna toner och ljus marmor.

Vi fick också veta att kungafamiljen bara gör ett eller två officiella besök, och då sitter man förstås i den kungliga logen, varifrån man inte ser och hör så bra. Men man syns och det var det viktigaste då huset inreddes. Kronprinsessan går ofta på operan privat och väljer då en bättre och diskretare plats.

I den kungliga foajén fick *prins Eugen* göra stora målningar, men pappa kungen lät honom inte signera dem. Det passade sig inte för en kunglighet! "Det ser man väl vem som gjort dem!" lär han ha sagt.

Roy visade förstås också *salongen*. Vi såg på Vicke Andréns *takmålningar*, som väckte skandal på sin tid, eftersom en figur förställdes en älskarinna till André, och beundrade den magnifika *kristallkronan*, som väger två ton. En gång om året hissas den ner för rengöring och byte av de över 250 lamporna. Däremot kunde vi inte gå ner på scenen, för där höll man på med scenbyte inför nästa föreställning.

Intressant var också att få veta lite om *den gamla gustavianska operan*. Det var också en imponerande och vacker byggnad. Gustav III var som sagt mycket operaintresserad och ville gärna själv både komponera och uppträda, trots att han var tondöv! Onekligen var han dock en betydelsefull person för kulturen i Sverige. Så makabert att han mötte döden på sin älskade opera. I dag kan man i dagens operahus se det återuppbyggda Gustav III:s kabinett, dit han fördes efter attentatet.

Snart skall operan genomgå en omfattande renovering och då får åskådarna njuta av ännu mer guldglans och bländande marmor. Den nuvarande textmaskinen kommer att ersättas av små textskärmar vid varje plats, där man kan välja språk.

Birgitta Agazzi

24 april. Frågesport. Hjärngympa.

I fyra lag tävlade SPF:are i frågesport igen.

Bland frågorna kan nämnas: Vilka två moment ingår i idrottsgrenen skiatlon? – Hur löd Nicke Lilltrols inledande hälsningsfras i ett populärt radioprogram för barn? – Vem är kompositören bakom "Swing it magistern"? – Vilken svensk regent yttrade: "Ingen har fyllt en bana, liknande min; man må öppna världens hävder"?

Lag Barbro utmärkte sig särskilt och vann båda omgångarna. Som vanligt serverades kaffe, smittor och kaka samt vin till den som så ville.

Birgitta Agazzi

15 maj. Månadsmöte. Målarprinsen.

På månadsmötet i maj gav Inga Zachau en livfull berättelse om prins Eugen, hans målningar och hans liv. Vi fick njuta av många fina bilder på hans konstverk.

Inga arbetade i många år på Waldemarsudde och har skrivit två böcker om prins Eugen – en på temat "nationalromantikern" och en om "det öppna landskapets målare".

Konsthistoriker har ofta nedvärderat prinsen som konstnär. Den uppfattningen delar inte Inga alls. I stället finner hon i hans produktion många stora konstverk. Prins Eugen föddes 1865 i en lycklig familj. Föräldrarna, prins Oscar och prinsessan Sophia, gifte sig av kärlek. De såg tidigt hans konstnärliga talang och lät den utvecklas. Han hade också mycket stöd av sin faster prinsessan Eugénie, som också var en mycket duktig målare. Inga visar en bild på ett stilleben gjort av den 11-åriga prinsen. Redan vid den åldern gjorde han ett fint stycke konst.

Bara ett porträtt målade prinsen. En flicka. Tavlan gick under namnet "Prinsessan". Nästan alla hans verk är landskap, och flera är muralmålningar. Tavlorna har ofta spännande molnformationer och ljusspel. 1893 målade han det gamla slottet – Sundbyholms slott. Inga visade oss ett av förarbetena.

I Stockholmsoperan finns det tre målningar av prinsen – alla i formen av speglar. I Norra Latin finns en målning i trapphuset – 7 m lång – och i aulan finns en 15 m lång storduk. Prins Eugen har också gjort den vackra altartavlan med naturmotiv i Kiruna kyrka liksom "kopparormen" i Karolinska sjukhusets entré. I silver designade han flera vackra skålar och i keramik två av de välkända Waldemarsuddekrukorna.

1892 flyttade han till Waldemarsudde, där han hyrde två rum i huset som fanns där då. Och målade naturligtvis av huset och de omgivande klipporna och vattnet. På platsen uppförde han sitt eget hus som blev färdigt 1905. På 1920-

talet blev Ebba Bonde blev hans livs kärlek. Han var 31 år äldre, och hon var gift. Förhållandet varade i 10 år. De förblev vänner.

I huset på Waldemarsudde bodde han till sin död 1947. Han testamenterade egendomen och all dess konst till staten.

Inger Öhman

17 maj. Studiebesök. Vikingaliv

Han såg ut som man tänker sig Erik Röde, Grönlands upptäckare. Men vår guide Erik på museet Vikingaliv var en fredlig och kunnig arkeolog, som fördjupat sig i vikingatiden.

På Norges nationaldag besökte en grupp SPF:are från Karlaplan det nya museet Vikingaliv, som visar hur man levde under vikingatiden (ca 800–1050).

Vurmen för vikingalivet tog fart under 1800-talet. Då frossade man i hur hemiska och stridslystna våra förfäder var. Wagner, eller rättare sagt scenograferna hittade på att sätta horn på vikingahjälmarna. Det såg raffigt ut på operascenen! Men några horn hade vikingarna förstås inte på sina hjälmar. De skulle ha varit i vägen vid strider. Inte heller åt de flugsvamp för att försätta sig i raseri. Då hade de nog snarare blivit svettiga och darriga, och dött på kuppen.

Vikingarna var båda krigiska och fredliga på sina långa färder. De rövade när de kunde, med de handlade också. Och de förde mycket tillbaka till Norden, både silver och guld och andra värdefulla föremål, men även immateriella värden som kristendomen och med den all den kultur som den innebar. Det vikingarna kunde erbjuda vid handel var framför allt skinnverk.

Av samtida skildringar framgår att man i England tyckte att vikingarna tvättade sig ofta, medan en arabisk krönikör förfasade sig över hur snuskiga de var.

Det finns inte så många typiska museiföremål, däremot åskådliggörs hur livet och samhället då tedde sig i videofilmer och modeller. Mest slående är "dna-vikingen", en återskapelse i vax utifrån ett skelett av en man som levde i Sigtuna på 900-talet. Dockan har döpts till Leifur. Med hjälp av dna-analys av det välbevarade skelettet vet man vilken hårfärg och ögonfärg han hade och att han i stort sett livnärte sig på vegetarisk kost. Och att han fick en kristen begravning.

Besöket slutade med en "vikingafärd", där besökarna får sätta sig i ett litet tåg och får sig till livs *Ragnfrids saga*. Hennes man Harald drar i väg på vikingafärd, och man får bevittna både plundring och trälhandel i öst.

Birgitta Agazzi

28 augusti. Månadsmöte. "Livets årsringar"

Barbro Westerholm, professor emerita, f.d. generaldirektör i Socialstyrelsen, riksdagsledamot och SPF:s förbundsordförande 1999–2005, talade på vårt medlemsmöte den 28 augusti engagerande om äldres roll i samhället.

Genom hela sitt föredrag talade hon om oss "årsrika". Det finns så många ord för oss: äldre, gammal, pensionär, mossig, senil, gubba till sig. Men det är just årsrika som vi är. Det är ett ord som borde komma in i Svenska Akademiens Ordlista, menar Barbro.

År 1913 då ålderspension infördes var medellivslängden för kvinnor 58 år och för män 56 år. Pensionsåldern var 67 år.

År 1976 sänktes pensionsåldern till 65 år. Då var medellivslängden för kvinnor 77 år och för män 72 år. Nu höjs pensionsåldern till 69 år. Medellivslängden är 84 år för kvinnor och 80 för män. Det finns inte någon anledning alls att ha en åldersgräns, säger Barbro. Många årsrika fortsätter att arbeta som anställd eller startar företag. Andra orkar inte fortsätta och då ska man förstås ha pensionen säkrad.

Ivar Lo-Johansson visade att bondesamhället tog tillvara åldringarna. Man hade inte råd att låta någon gå sysslolös. Med industrisamhället ändrades detta. Det fanns inte längre plats. Pensionen blev en vattendelare: Man går från att vara *någon* till att vara *ingen*. WHO har en studie som visar att värdena för respekt för äldre är lägre i höginkomstländer än i övriga länder och Sverige är en värsting. En 12 årig pojke skrev i en uppsats: "Varför är det finare att vara en gammal möbel än en gammal människa"?

Det finns många myter: Mer än 65 år = gammal • Äldre kan inte lära sig ny teknologi • Äldre tar jobb från yngre • Förebyggande åtgärder och rehabilitering är meningslösa när det gäller äldre • Äldre är en börda för samhället. Det är myter och ingenting annat!

Det är 7 % av de årsrika som behöver mycket vård. En överväldigande majoritet är mycket aktiva. De årsrika är mycket föreningsaktiva. Mycket ideellt arbete utförs av oss. 70 procent av vården utförs av närstående. Detta framgår bl.a. av Statistiska Centralbyråns tidsanvändningsstudier. Valet av foton i nyhetsmedia visar också en snedvriden bild. De flesta

foton visar antingen en person i behov av vård eller en riktig hurtbulle. Men inte mittemellan. Det forskas mycket lite om livserfarenheternas värde. Dock vet man att äldre är bättre på att lösa komplicerade problem och komplicerade konflikter än yngre personer.

Vi årsrika behandlas ofta som ett kollektivt men vi fortsätter naturligtvis att vara mycket olika. Ett barn sa "Min mormor är som Pippi Långstrump, men äldre". Så är vi inte förstås inte alla. Barbro slutade med att uppmana oss att anmäla till diskrimineringsombudsmannen om vi känner oss utsatta för åldersdiskriminering. Och vi ska inte glömma: 93 % av oss årsrika klarar oss själva.

Barbro Westerholm är verkligen en bra förebild på en mycket årsrik person. Med stort engagemang och entusiasm fortsätter hon i ett aktivt yrkesliv som riksdagsledamot. Hon står högt på listan och omväljs med stor sannolikhet för en ny mandatperiod i riksdagen. Det var ett inspirerande föredrag med nyttiga fakta och goda argument till oss alla årsrika seniorer.

Inger Öhman

13 september. Studiebesök. Riddarholmen

Det var en solig men något blåsig höstdag den 13 september då 33 seniorer mötte upp vid Birger Jarls staty på Riddarholmen. Vi fick en mycket trevlig vandring runt på holmen tillsammans med Stockholmsguiden Marie Andersson och lärde oss mer om Riddarholmens historia.

Riddarholmen är en ö i Mälaren och en stadsdel i centrala Stockholms innerstad, tillhörande Södermalms stadsdelsområde.

Ön utgör tillsammans med Gamla stan Stockholms historiska centrum. På 1200-talet byggdes Gråbrödraklostret på Riddarholmen, som då kallades Gråmunkeholmen, och klosterkyrkan, den nuvarande Riddarholmskyrkan.

I samband med Gustav Vasas reformation stängdes klostret. Det byggdes då ett flertal små gårdar på holmen.

Under stormaktstiden på 1600-talet delade kronan ut marken till adelsmän som utmärkt sig i kriget och i förvaltningen. Dessa adelsmän byggde sedan sina palats på Riddarholmen. Än i dag har dessa palats namn efter sina ursprungliga ägare, t.ex. Banér och Wrangel.

Efter slottsbranden 1697 flyttade kungafamiljen in i Wrangelska palatset och bodde där medan det nya slottet byggdes. Det kan bl.a. nämnas att Karl XII kröntes här och att Gustav III föddes i ett av tornrummen.

När adelsmännen inte längre hade råd att bo kvar flyttade i stället delar av förvaltningen in på Riddarholmen. Här fanns t.ex. också riksdagen innan det nuvarande Riksdagshuset byggdes. Flera av våra äldsta myndigheter har haft sina kontor på Riddarholmen. Domstolsverket är nu den dominerande myndigheten med 1200 anställda i de olika domstolarna. Statens Fastighetsverk äger samtliga byggnader utom Norstedtshuset.

Riddarholmen är den minsta stadsdelen i Stockholms kommun till ytan. Den sista kvarvarande folkbokförda privatpersonen flyttade 2010.

August Strindberg har relationer till flera platser i Stockholm, så även till Riddarholmen. Han föddes här i en byggnad som dock inte längre finns kvar.

Vi fick dessutom bl.a. lära oss att normalhöjdpunkten en gång i tiden fanns på Riddarholmen. Mätpunkten finns nu bakom en järnlucka vid Schering Rosenhanes gränd. Numera har man frångått den nationella nollpunkten och utgår istället från en motsvarande nollpunkt i Amsterdam.

Anders Rickardsson

18 september. Månadsmöte. "Den finska idén. Finland 100 år"

Förre ambassadören i Helsingfors Mats Bergquist gav oss en inblick i vårt östra grannland Finland, som firade 100-årsdagen som självständig stat förra året.

Mats Bergquist har ett långt förflutet inom UD och har innehaft många olika diplomatiska tjänster runt om i världen. Han har bl.a. varit ambassadör i Tel Aviv, Nicosia, London och Helsingfors. Han är med i Samfundet Finland-Sverige. Han har djupa kunskaper om vårt östra grannland Finland och var därför som klippt och skuren för dagens föredrag.

Mauno Koivisto, Finlands president 1982–1994, skrev en bok om Rysslands historia med titeln "Ryska idén". Han fick då frågan om det finns en finsk idé. Då svarade Koivisto "att överleva". Det speglar den finska historien under stora delar av de 100 åren som Finland varit en självständig nation. Under inbördeskriget dog 40 000 och under det finska vinterkriget och fortsättningskriget dog 90 000 människor.

Det har lämnat svåra spår bland Finlands befolkning. Inbördeskriget bröt ut strax efter att Finland blivit självständigt och varade i januari–maj 1918. "Röda" socialdemokrater stred mot "Vita" konservativa. De "vita" vann och många "röda" tillfångatogs och avrättades. Det gav sår, och inte förrän i slutet av 30-talet kunde en reell försoningsprocess börja.

Socialdemokraterna, som hade haft 40–45 procent av rösterna i valen, hölls trots detta utanför ett reellt inflytande fram till den koalitionsregering som tillkom 1937. I november 1939 anfölls Finland av Sovjetunionen, som ville förvandla Finland till en sovjetstat. Kriget varade till mars 1940, och i freden måste Finland avstå väsentliga delar av sitt land och betala ett enormt krigsskadestånd. Finland valde att liera sig med Tyskland och med tysk hjälp sökte man återvinna de förlorade områdena i det finska fortsättningskriget 1941–1944. Man lyckades inte utan fick avstå ytterligare områden till Sovjetunionen.

Efterkrigstiden kom att präglas av svåra avvägningar i relationerna med Sovjetunionen. Urho Kekkonen var president 1956–1982 och dominerade politiken med ett starkt presidentskap. Han odlade nära relationer till Sovjetunionen. Efter hans död kom en parlamentarisering av politiken. Man fick den första socialdemokratiska regeringen. Det ekonomiska beroende av Sovjetunionen var fortsatt starkt, men Finland anslöt sig till den västeuropeiska handeln genom EFTA och senare genom anslutningen till EU.

Mats fick frågan om svenska språkets ställning. Han svarade att svenskan inte är på utdöende. Det är många blandäktenskap över språkgränsen och föräldrar kan välja en finskspråkig eller svenskspråkig skola.

Han fick också frågan om hur Finland ställer sig till medlemskap i NATO. I Finland finns ett stöd, sa Mats, men svagare än i Sverige. Mats menade att Sverige och Finland måste agera tillsammans.

Och så lite kurios: Vid Finlands självständighet 1917 fanns tankar att Finland skulle bli kungadöme. De nära kontakterna med Tyskland gjorde att man utsåg Friedrich Karl av Hessen. Det sägs att han skulle bli *Väinö den förste*. Men Tyskland förlorade kriget och så blev Finland republik.

Inger Öhman

25 september. Frågesport. Tema: Sörmland

Så var det dags för frågesport igen. Det var 25 laddade deltagare den här gången, uppdelade på 6 lag. Återigen hade vi ett tema. Den här gången var det Sörmland.

Under ivriga diskussioner rannsokade deltagarna gamla skolkunskaper och nyare vetande i frågor som "Vad heter stiftsstad i Sörmland?" – "Varför heter ett område i Huddinge Kungens kurva?" – "Ett sörmländskt lag heter Smederna. Vilken sport utövar de?" – År 1977 gick den sovjetiska oljetankern Tsesis på grund utanför Södertäljeleden. Varför?" – "När ägde slaget vid Brännkyrka rum?" – "Var ligger åldringshemmet där 100-åringen blev ut genom fönstret?"

Som vanligt var det två omgångar, och i pausen kunde man förse sig med kaffe, snittar och kaka samt kosta på sig ett glas vin. Vinnarlagen fick en liten ask choklad.

Det bästa med det hela tycker vi lagledare, Birgitta och Inga-Lisa, är att alla tar det hela med gott humör, vare sig man svarat rätt eller fel.

Birgitta Agazzi

2 oktober. Gemensamt medlemsmöte". I min trädgård vill jag vara Karin"

De fyra SPF-föreningarna på Östermalm bjuder sedan sju år tillbaka in till ett gemensamt årligt medlemsmöte. Den 2 oktober var det dags för årets möte.

Vi var många som mötte upp för att lyssna till Elisabeth Svalin Gunnarsson, som talade och visade bilder på Karin Larsson och hennes trädgård i Lilla Hyttån.

Det var ett trevligt föredrag framfört på ett mycket kunnigt och engagerande sätt och fint illustrerat med både gamla och nya foton. Elisabeth är fotograf och författare med särskilt intresse för trädgårdar och arkitektur. Hon har bl.a. skrivit den rikt illustrerade boken "I min trädgård vill jag vara Karin". Boken var utgångspunkt för föredraget, som var en berättelse om både Karin Larsson och trädgården hos Sveriges mest kända konstnärspär.

Karin kom från en framgångsrik köpmannafamilj med trädgårdsodling i stor skala. Hon fick möjlighet att i tidig ålder studera konst i båda Stockholm och Frankrike, där hon också mötte Carl Larsson. Efter en tids boende i Stockholm flyttade Karin och Carl till Sundborn och Lilla Hyttån.

Karin ägnade mycket tid åt att arbeta i sin trädgård på Lilla Hyttväsen, en plats präglad av hennes känsla för färg och form, lekfullhet, påhittighet och starka motstånd mot det formella och alltför ordnade. Inspirationen kom från många håll. Det var en trädgård som var före sin tid med rabatter utan ordning. Flera av trädgårdsmiljöerna ute och inne har avbildats i Carls många målningar från Sundborn.

Trädgården är till stora delar bevarad i dagens Sundborn. Karin var också framgångsrik inom flera andra konstnärliga områden. Det kunde vara design av vävnader, broderier, kläder och möbler.

Efter föredraget kunde vi alla njuta av laxsnitt och ett glas vin. Det var en trevlig kväll, som också inspirerade till ett besök på konstnärsgården i Sundborn.

Anders Rickardsson

16 oktober. Månadsmöte. Svante Weyler, årlig återkommande höstfavorit om höstens utgivning
För 18:e året i rad kom Svante Weyler till vår förening för att tala om böcker.

Han började med en bok av en av årets fredspristagare: *Dennis Mukwege* och dennes självbiografi. Dennis berättar om sin kamp för kvinnorna som blivit offer för våldtäkter i krigets Kongo. Dennis växer upp i en protestantisk familj, får sin utbildning till läkare genom svenska pingstvännen, flyttar åter till Kongo och bygger som gynekolog upp sitt sjukhus där traumatiserade kvinnor får en möjlighet till nya liv.

Klas Bannerheds bok *Korpen* har nyligen filmats. Nu har Klas gett ut en ny roman, "Lugnet". Huvudpersonen Urban har flyttat till Stockholm med förhoppning om ett nytt liv. Han söker kärleken men blir dumpad. Han börjar samla fågelägg. Mamma finns på mentalsjukhuset Lugnet. Hon skriver många brev till honom, men han svarar inte och besöker henne inte.

Boken av *Anders Sundelin* om *Sverker Åströms* liv skildrar en person som förkroppsligar den svenska diplomaten. I sina egna memoarer var Sverker Åström fåordig om sitt eget liv. Anders har grävt i arkiv. Det var med Olof Palme som Sverker Åströms karriär tog fart. Tage Erlander hade varit mer skeptisk och hade inte befordrat honom. Kanske på grund av Sverker Åströms kontakter med Sovjet eller på grund av Sverker Åströms högersympatier under 30-talet. Sverker Åström var homosexuell och hade naturligtvis kunnat bli ett offer för utpressning under kalla kriget.

I *Maciej Zarembas* bok "Huset med de två tornen" skildrar Maciej sina föräldrars liv i Polen och sin egen uppväxt där. Fadern är en besjälad psykiatriker. Han möter Maciejs mamma då han är gift och har två barn. De gifter sig och får tre barn och Maciej är den äldste, född 1951. Hans uppväxt i Polen tar ett abrupt slut 1968 då den polska antisemitismen tar ny fart. Hans mamma berättar att hon är judinna och att hon hade gömt sig under hela andra världskriget. De flyttar till Sverige.

Då vi tackade av Svante Weyler för den fina och medryckande presentationen måste vi efter alla dessa år också ta avsked av vår årliga hösttradition. Svante slutar nu på Weylers förlag. Kanske kan han ändå komma åter för att berätta om några av sina möten med storartade människor.

Inger Öhman

25 oktober. Studiebesök. Bååtska Palatset

Den 25 oktober bjöd SPF Karlapan in till en visning av Bååtska Palatset på Blasieholmen, stamhus för Svenska Frimurarorden.

Intresset var så stort att en extra visning sattes in. Sammanlagt 35 medlemmar fick tillfälle att lyssna till guiden Bengt Orhall, som kunnigt och engagerat berättade om Frimurarorden och visade de delar av palatset som är öppna för allmänheten.

Drottning Kristina lät på 1650-talet stycka upp marken på Blasieholmen i tomter som skänktes till förtjänta män i staten. Dessa förväntades där uppföra ståtliga palats som skulle skapa en värdig inramning till slottet.

En av dessa herrar var riksskattmästaren Seved Bååth (1615-69) som uppdrog åt Nicodemus Tessin d.ä. att rita ett palats åt sig. Byggnaden stod klar 1668 men var inte färdiginredd vid Bååths bortgång redan påföljande år. Fastigheten hann byta ägare och byggas om ett flertal gånger, innan Svenska Frimurar Orden förvärvade den 1874.

Frimurarorden återställde palatset till ursprungligt skick och byggde till två flyglar mot Nybroviken. De inrymmer flera stora pelarsalar, bland dem den 23 meter höga Riddarsalen i gotisk stil och Johannessalen, inredd som ett grekiskt tempel och med en stjärnhimmel i taket, som utvisar hur himlakropparna stod när huset invigdes 1877.

Några röster om visningen: "Imponerande byggnad och intressant information om Frimurarnas verksamhet". "Tänk att man inte har vetat om detta, att byggnaden är så otroligt stor och att de ursprungliga delarna så väl bevarade."

Ingrid Markovits

6 november. Musikfrågesport

På självaste Gustav Adolfs-dagen, den 6 november, delade 18 ivriga SPF:are upp sig i lag och tävlade i musikfrågesport.

Det här var andra gången som musikfrågesport anordnades, och precis som första gången, så hade ledarna Eva Malmros och Jurgen Wahlberg komponerat ett varierat batteri med frågor.

Man fick lyssna på en musikstump och sedan försöka besvara några frågor om musiken. Det var opera, operett, jazz, pop och folkmusik. Och hänsyn hade gud ske lov tagits till deltagarnas ålder. Vi deltagare satt där och sjöng med i Rolling Stones "Satisfaction", men vad katten hette bandmedlemmarna? Den där jazzlåten kände man ju igen, men vad heter den? Av de fyra nationalsångerna var nog Kanadas den minst kända.

Liksom förra gången kunde lagen kompensera sina bristande kunskaper eller dåliga minne genom att gå upp och dansa till sista låten. Det gav extra poäng.

Trakteringen var riklig med goda spenat- och ostrullar och massor av kakor.

Birgitta Agazzi

14 november. Studiebesök. Dramaten

I novembermörkret var det fint för oss SPF:are att komma in i värmen på marmoralatset Dramaten för en rundvandring.

Där hälsades vi välkomna av guiden Ulla-Kari Sjögren, som är medlem hos oss. Med smittande entusiasm ledde hon oss på vandringen. Hon har arbetat på Dramaten länge och är hon faktiskt äldst av alla där. Hon började i garderoben och kunde peka ut finessen med galoschhyllorna där.

Huset, som går i tuktad jugend, stod färdigt 1908 efter 6 års byggande. Lotteripengar bidrog till att täcka kostnaderna för det påkostade bygget. Avsikten var att skapa ett nationalmonument. Arkitekt var Fredrik Lilljekvist. Han bestämde färgskalan till blått och gult, och det skulle de anlitade konstnärer hålla sig till. Men det gjorde de inte riktigt. Carl Larssons färgsprakande takmålning i Marmorfoajén avviker starkt. I en brevväxling mellan honom och arkitekten fällt hårda ord. Konstnären vann. Men stolarna i salongen har sedan 1989 sin ursprungliga blå klädsel. Många av oss minns från våra yngre dagar den röda sammeten som fanns under långa tider.

På invigningen visades "Mäster Olof", fast August Strindberg var inte där. Han var sur för att pjäsen hade blivit ratad tidigare. Å andra sidan var kung Gustav V där med sina söner. De satt förstas i den kungliga logen, som inte direkt är optimal om man se pjäsen. Men det var inte huvudsyftet, utan meningen var i stället att publiken skulle få se de kungliga. De ingick så att säga i föreställningen!

Det var spännande att få följa med bakom kulisserna och se teknikerna byta sceneri. Man har normalt 4 olika pjäser på gång, och det är ett omfattande arbete att få allt på plats. Förr i världen var det sjömän som arbetade bakom scenen, därav den marina terminologin som *tåg*, *hala* och *hissa*.

Vi besökte också Tornrummet, som numera är en av de många spelplatserna. Långt tillbaka var det servering där för teaterbesökarna på 3:e raden. Marmorfoajén var till för dem med dyrare biljetter! Senare blev det utbildningslokal, där eleverna lärde sig agera, dansa och fäktaså tala så att det hördes i hela salongen. I dag används mygga och då fungerar inte den gamla taltekniken.

Slutligen förde Ulla-Kari oss till kostymateljén. Kostymerna planeras 1 år i förväg och sys först upp i enkel bomull innan man syr den riktiga varianten. Använda kostymer rengörs i ett ozonskåp.

Med nya insikter tackade vi för oss och drog ut i novembermörkret igen.

Birgitta Agazzi

20 november. Månadsmöte. "Kärlekssagan i Strindbergs brev till Harriet Bosse"

Trollbindande gestaltade Maria Hjalmarsson och Hans Wigren August Strindbergs och Harriet Bosses kärlekssaga. De läste ur den bok som Harriet Bosse gav ut i början av 1930-talet. Där finns alla breven samlade och Harriet Bosse skrev korta kommentarer för att binda samman breven.

Harriet Bosse kom till Dramatiska teatern hösten 1899. Hon valdes ut att spela damen i "Damaskus". Så kom hon att besöka Strindberg i hans hem. I början av 1901 kommer det berömda frieriet: "Vill ni ha ett litet barn med mig, fröken Bosse?" Hon niger och säger: "Ja, tack."

De flyttar in i lägenheten på Karlavägen. Hon känner sig instängd. Dottern Anne-Marie föds våren 1902. Slitningarna är redan stora. Hon flyttar till en egen lägenhet med lilla Anne-Marie. De äter alltid söndagsmiddag tillsammans alla tre. Men skilsmässan blir oundviklig och är ett faktum 1904. Under åren som kommer bor Anne-Marie mest med sin mor, men ofta med sin far, på somrarna i Furusund.

I det första brevet, till *Fröken Harriet Bosse*, tackar Strindberg för hennes framträdande på generalrepetitionen. Så följer många brev fram till det sista i maj 1908. Kärleksfulla, vänliga, längtansfyllda, ibland praktiska kring Anne-Marie och svartsjuka vid Harriets andra äktenskap. I sättet han undertecknar sina brev kan man följa hur förhållandet förändras: Från det första 19 november 1900 till det sista maj 1908: *August Strindberg, Din, Din Gusten, Vänner Gusten, Vänner, Din Aug Strindberg, August SG.*

Inger Öhman

6 december. Studiebesök. "Jul på Hallwylska palatset"

Strax före andra advent fick vi SPF:are från Karlapan uppleva hur man firade jul på Hallwylska palatset. Ja, inte bara jul förresten. Tiden gick fort, så vi hann med både jul och nyårsafton under ledning av mamsell Anna, betjänten Eskil och amanuens Lundgren, som drog med oss genom den praktfulla byggnaden.

Vi började i köket, kaklat från golv till tak, och utrustat med rinnande varmt och kallt vatten och med en separat kran för regnvatten för disk. Så fiffigt! Så upp till serveringsrummet och ut i salongerna och vi fick till och med bese grevinnans och grevens sovrum och det imponerande badrummet, som på sin tid var ett under av modernitet, precis som köket.

Vi fick veta att grevinnan hade sina idéer, bl.a. trodde hon att det innebar otur att mötas i en trappa. Hon brukar ho-hoa när hon gick nedför en trappa och den som då hade börjat gå uppför trappan fick vackert vända. Och julgranen, som alltid var extra ståtlig, måste bäras in med toppen först, och när den bars ut fick inte minste glitter sitta kvar. Vid julaftonsmiddagen satt damerna och herrarna vid varsitt bord. Damerna serverades av personalen, medan herrarna fick lägga för sig själva ur framsatt karotter.

Grevinnan Vilhelmina von Hallwyl (1844–1930) samlade på saker och ting hela sitt liv, och när palatset vid Hamngatan stod klart 1909 bestämde hon att det skulle bli ett museum med alla de värdefulla samlingarna av konst och konsthantverk. Hon tog själv aktiv del i katalogiseringen. Minst lika värdefullt för oss i dag som den dyrbara konsten är alla de vardagsföremål som exempelvis en bakkavel, linneförrådet och en slags värmelampa i badrummet.

Efter visningen kunde de som ville beundra polska julkrubbor, som ser ut som palats med tinnar och torn. Varje år sedan 1937 tävlar krubbmakarna om att få sin krubba utsedd till årets bästa, i olika klasser. Sedan gick vi hem i god julstämning.

Birgitta Agazzi

11 december. Månadsmöte. "60-talets musikrevolution"

Henrik Salander, f.d. nedrustningsambassadör, inledde 2018 års möten hos oss med en insiktsfull översikt av Nordkorea. Nu vid vårt sista möte för året visade han en annan talang, som popmusiker.

Med sång, gitarrspel och ord fick vi höra om och lyssna till 60-talets musikrevolution. Den sammanföll med perioden från den första sputniken till den första månlandningen. En oerhört föränderlig tid. Mitt i ungdomen för de flesta av publiken. Henrik själv startade då popgruppen *The Hounds*, som kom med flera hits på Svensktoppen.

Under 50-talet kom genombrottet för rocken med namn som Bill Haley och Elvis Presley. Denna stil ebbade ut i slutet av 50-talet och gav plats för något nytt.

Då kom *Beatles* i England och *Bob Dylan* i USA. De skapade sig snabbt världsrykte. De var nyskapande musiker och lyriker. John Lennon och Paul McCartney i Beatles revolutionerade musiken. De ändrade förhållandet mellan moll och dur och hur det används och skapade därmed en spänning i musiken. De två hade en obegriplig skaparkraft. De gav ut album på album med oförglömlig musik. Beatles gav ut 2 album per år, de turnerade och spelade in 3 filmer under bara 1963 och 1964.

Bob Dylan gav ut 4 album under 1964 och 1965. Bob Dylans lyrik kom årtionden senare att ge honom ett Nobelpris i litteratur.

Redan 1966 var den egentliga musikerevolutionen över. I juli 1966 råkade Bob Dylan ut för en motorcykelolycka, och i augusti 1966 gjorde The Beatles sitt sista offentliga framträdande. Men The Beatles fortsatte att göra studioinspelningar. Bob Dylan är idag fortfarande verksam och älskad.

Det följde också många andra välkända band i spåren av dessa giganter under resten av 60-talet: *Pink Floyd, Jimi Hendrix* och många fler. Alla vi på månadsmötet lyssnade och njöt av Henrik sång och gitarrspel till denna spännande berättelse. Det var inte bara låtar från Beatles och Bob Dylan utan också låtar som hör ihop med andra kända artister från denna tid. Så många välkända melodier och texter! Vi i publiken sjöng ofta med.

Inger Öhman